

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
II МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Декан II медичного факультету,
доцент Полковников Ю.Ф.

«01» червня 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА
БІОБЕЗПЕКИ»**

назва навчальної дисципліни

підготовки магістра педіатрії
галузі знань 22 "Охорона здоров'я"
спеціальності 228 "Педіатрія"
кваліфікації професійної "Лікар-педіатр"

РОЗГЛЯНУТО
на засіданні Студентської ради
Протокол № 01/06
від «01» червня 2021р.

РОЗГЛЯНУТО
на засіданні спільної Вченої Ради
медичних факультетів
Протокол № 9
від «01» червня 2021р.

Запоріжжя 2021

1. Загальна інформація про викладача

Викладач: доцент, к. філос. н. Спиця Наталя Валеріївна

e-mail: suspilni14@ukr.net

Кафедра: суспільних дисциплін

Адреса: пр. Маяковського, 26

Викладач: доцент, к. мед. н. Мирний Сергій Петрович

e-mail: docmsp@ukr.net

Кафедра: медицини катастроф, військової медицини та нейрохірургії

Адреса: пр. Маяковського, 26, корпус №1

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

Назва дисципліни: «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки»

Кількість кредитів – 3 ECTS . 90 годин (лекцій – 22, практичних – 10, СРС – 58)

Кількість кредитів з дисципліни: Безпека життєдіяльності – 45 годин / 1,5 кредити ECTS (лекцій – 6, практичних занять – 10, СРС – 29).

Кількість кредитів з дисципліни: Основи біоетики та біобезпеки 45 годин / 1,5 кредитів ECTS (лекцій – 16, практичних занять – 0, СРС – 29).

3. Семестр: 1

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: знання, що здобуті на рівні повної загальної середньої освіти (фізика, хімія, біологія).

Постреквізити біологія, екологія, біохімія.

5. Характеристика навчальної дисципліни

5.1 Призначення навчальної дисципліни

ознайомлення майбутнього спеціаліста з етико-гуманістичними основами медицини та фармації, медичної етики і біомедичної етики; розкриття змісту міжнародно-визнаного етичного стандарту медичної практики; навчання майбутніх спеціалістів компетентному користуванню етичним стандартом в складних проблемних ситуаціях професійної діяльності;

формування у майбутніх лікарів знань, умінь і компетенцій, а також виховання культури безпеки для забезпечення ефективного управління БЖД в медичній галузі, створення сприятливих умов виробничого середовища і безпеки праці згідно з чинними законодавчими та нормативно-правовими актами для реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я медичних працівників;

забезпечення збереження життя, здоров'я і працездатності медичних працівників у виробничих умовах шляхом застосування комплексу законодавчих, організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних та інших заходів, виховання морально-етичних цінностей, спрямованих на профілактику виробничого

травматизму та виникнення професійних і виробничо-обумовлених захворювань.

Компетенції, яких набуває студент при вивченні дисципліни:

Інтегральна:

- здатність розв’язувати типові та складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров’я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог. Здатність особистості до організації інтегрального гуманітарного освітнього простору та формування культури безпеки. Здатність розв’язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у медичній професійній діяльності, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Визначеність і наполегливість щодо вирішення поставлених завдань і виконання взятих обов’язків.
- Здатність діяти соціально відповідально та з громадською свідомістю. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- Здатність самостійно визначати цілі та задачі особистої діяльності: формулювати мету (цілі), визначати структуру особистої діяльності.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим.
- Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні):

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Наявність спеціалізованих концептуальних знань, набутих у процесі навчання; знання способів аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання.
- Вміння розв’язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.
- Вміння проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання; вміння зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, знання та пояснення, що їх обґрунтовують до фахівців та нефаківців.
- Вміння встановлювати відповідні зв’язки для досягнення цілей.
- Формування відповідальності за прийняття рішень у складних умовах та за своєчасне набуття сучасних знань.
- Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів. Здатність до планування профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб.
- Здатність до обробки соціальної, економічної та медичної інформації.
- Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров’я населення.

- Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
- Здатність до оцінки впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

5.2 Мета вивчення навчальної дисципліни: досягнення основних кінцевих цілей, визначених у Стандарті підготовки спеціаліста за спеціальністю 228 «Педіатрія»; є теоретична і практична підготовка з питань безпечної життєдіяльності, біоетики та біобезпеки для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням техногенних та природних ризиків.

5.3 Завдання вивчення дисципліни:

- формування знань щодо моральної сторони діяльності людини в медицині та біології;
- формування знань щодо збереження живими організмами своєї біологічної суті, біологічних якостей, запобігання широкомасштабній втраті біологічної цілісності;
- формування знань щодо законодавчих документів, які захищають індивідуум, суспільство і людство в цілому від небажаних і згубних наслідків упровадження в практику нових медико-біологічних технологій, виховання глибокої переконаності в необхідності неухильного дотримання етичних і моральних норм, правил і принципів у своїй практичній діяльності;
- формування вміння оцінювати новітні досягнення біології та медицини з точки зору визначення ступеня їх небезпеки для людини і суспільства сьогодні й у майбутньому;
- використання у своїй майбутній практичній діяльності правових, технічних, природоохоронних, профілактичних та освітньо-виховних заходів, спрямованих на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасних умовах;
- знання законів, принципів і правил регулювання професійної поведінки фармацевтичних працівників та дослідників, що сприяють безпеці використання нових медичних технологій та запобігають нанесенню шкоди людині, її потомству, усьому людству і біосфері у цілому;
- формування поваги до життя та гідності здорової і хворої людини, інтереси яких завжди повинні оцінюватися вище від інтересів науки або суспільства;
- формування вміння ідентифікувати та аналізувати конфліктні ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, та визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання;
- робити висновки про наявність впливу шкідливих та небезпечних виробничих факторів на організм медичних працівників;
- обґрунтовувати проведення профілактичних заходів у відповідності до основ чинного законодавства України;
- планувати заходи по дотриманню здорового способу життя, особистої гігієни та впроваджувати їх в практику охорони здоров'я;
- узгоджувати плани проведення профілактичних заходів з планами розвитку територіальних, адміністративних та виробничих одиниць;
- аналізувати й оцінювати небезпечні для життя, здоров'я і професійної діяльності ситуації та самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів.

5.4 Зміст навчальної дисципліни: Програма навчальної дисципліни складається з 2х розділів:

Тематичного блоку 1 у двох змістовних розділах: Безпека життєдіяльності: 45годин / 1,5 кредити ECTS (лекцій – 6, практичних занять – 10, СРС – 29).

Тематичного блоку 2: Основи біоетики та біобезпеки: годин 45/ 1,5 (лекцій – 16, практичних занять – 0, СРС – 29).

Тематичний блок 1.

Змістовий розділ 1 «Загальні питання БЖД» - 3 теми.

Тема 1. Теоретичні основи БЖД.

Тема 2. Людина в системі «Людина - Зовнішнє середовище».

Тема 3. Зовнішнє середовище в системі «Людина - Зовнішнє середовище».

Змістовий розділ 2. «Забезпечення БЖД» - 2 теми.

Тема 1. Забезпечення БЖД.

Тема 2. Безпека харчування.

Тематичний блок 2.

Тема 1. Визначення, предмет, завдання, принципи й історія розвитку біомедичної етики. Правові та законодавчі основи біоетики.

Тема 2. Біоетичні основи професійної діяльності лікаря. Обов'язок і совість як етичні категорії. Біоетичні аспекти взаємин хворого, його родини і медичного персоналу.

Тема 3. Етичні та правові аспекти біомедичних досліджень.

Тема 4. Новітні медичні технології та проблеми біоетики, мед. генетики, генної інженерії та генетичних репродуктивних технологій.

Тема 5. Соціально-філософські аспекти етичних проблем в медицині. Основи біоетичних аспектів трансплантології та переливання крові. Основи біоетичних проблем ВІЛ-інфекції та інших соціально небезпечних інфекцій.

Тема 6. Біоетичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті. Евтаназія.

Тема 7. Основи біобезпеки.

5.5 План вивчення навчальної дисципліни

Тематичний блок 1. Безпека життєдіяльності.

№ пп	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин	Завдання для самостійної роботи
Розділ 1 «Безпека життєдіяльності людини у сучасних умовах»			
Змістовий розділ 1. «Загальні питання БЖД»			
1	Теоретичні основи БЖД.	ПЗ - 2 год. Л-2 год. СРС- 6 год.	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "БЖД" для студентів ЗВО ІІ медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму

			підготовки - "магістр педіатрії", спеціальності -228 "Педіатрія" кваліфікації професійної -"Лікар-педіатр". Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
2	Людина в системі «Людина-Зовнішнє середовище»	ПЗ – 2 год. Л- 2 год. СРС-6 год.	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "БЖД" для студентів ЗВО ІІ медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напрямку підготовки - "магістр педіатрії", спеціальності -228 "Педіатрія" кваліфікації професійної -"Лікар-педіатр". Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
3	Зовнішнє середовище в системі «Людина- Зовнішнє середовище»	ПЗ – 2 год. СРС – 6 год.	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "БЖД" для студентів ЗВО ІІ медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напрямку підготовки - "магістр педіатрії", спеціальності -222 "Педіатрія" кваліфікації професійної -"Лікар-педіатр". Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
Змістовий розділ 2. Забезпечення БЖД.			
4	Забезпечення БЖД.	ПЗ – 2 год. Л -2 год. СРС 6 год.	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "БЖД" для студентів ЗВО ІІ медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напрямку підготовки - "магістр педіатрії", спеціальності -228 "Педіатрія" кваліфікації професійної -"Лікар-педіатр". Опрацювання практичних навичок.

			Заповнення практикуму.
5	Безпека харчування.	ПЗ – 1 год. СРС – 5 год.	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "БЖД" для студентів ЗВО ІІ медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму підготовки - "магістр педіатрії", спеціальності - 228"Педіатрія" кваліфікації професійної -"Лікар-педіатр". Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
	Диференційний залік	ПЗ - 1 год.	

Тематичний блок 2. Основи біоетики та біобезпеки

№ пп	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин	Завдання для самостійної роботи
Основи біоетики та біобезпеки			
1	Визначення, предмет, завдання, принципи й історія розвитку біомедичної етики. Правові та законодавчі основи біоетики.	Л - 2 год., СРС - 4 год.	Опрацювання теми за допомогою on-line курсу: «Основи біоетики та біобезпеки».
2	Біоетичні основи професійної діяльності лікаря. Обов'язок і совість як етичні категорії. Біоетичні аспекти взаємин хворого, його родини і медичного персоналу.	Л – 2 год., СРС – 4 год.	Опрацювання теми за допомогою on-line курсу: «Основи біоетики та біобезпеки».
3	Етичні та правові аспекти біомедичних досліджень	Л – 2 год., СРС – 4 год.	Опрацювання теми за допомогою on-line курсу: «Основи біоетики та біобезпеки».
4	Новітні медичні технології та проблеми біоетики, мед. генетики, генної інженерії та генетичних репродуктивних технологій	Л – 4 год СРС – 5 год.	Опрацювання тем за допомогою on-line курсу: «Основи біоетики та біобезпеки».
5	Соціально-філософські аспекти етичних проблем в медицині. Основи біоетичних аспектів трансплантології та переливання крові. Основи біоетичних проблем ВІЛ-інфекції та інших соціально	Л – 2 год., СРС – 4 год.	Опрацювання теми за допомогою on-line курсу: «Основи біоетики та біобезпеки».

	небезпечних інфекцій.		
6	Біоетичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті. Евтаназія.	Л – 2 год., СРС – 4 год.	Опрацювання теми за допомогою on-line курсу: «Основи біоетики та біобезпеки».
7	Основи біобезпеки.	Л – 2 год., СРС – 4 год.	Опрацювання теми за допомогою on-line курсу: «Основи біоетики та біобезпеки».

6. Самостійна робота студента

Тематичний блок 1

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий розділ 1. «Безпека життєдіяльності людини в сучасних умовах»		
1	Організація охорони праці в медичних установах та закладах вищої медичної освіти.	6
2	Людина в системі «Людина - Зовнішнє середовище».	6
3	Зовнішнє середовище в системі «Людина-Зовнішнє середовище».	6
Змістовий розділ 2. «Забезпечення БЖД»		
4	Забезпечення БЖД.	6
5	Безпека харчування.	5
ВСЬОГО:		29

Тематичний блок 2

№ з/п	Тема	Кількість годин
Тематичний блок 2		
1	Визначення, предмет, завдання, принципи й історія розвитку біомедичної етики. Правові та законодавчі основи біоетики.	4
2	Біоетичні основи професійної діяльності лікаря. Обов'язок і совість як етичні категорії. Біоетичні аспекти взаємин хворого, його родини і медичного персоналу.	4
3	Етичні та правові аспекти біомедичних досліджень.	4
4	Новітні медичні технології та проблеми біоетики, мед. генетики, генної інженерії та генетичних репродуктивних технологій.	5
5	Соціально-філософські аспекти етичних проблем в медицині. Основи біоетичних аспектів трансплантології та переливання крові. Основи біоетичних проблем ВІЛ-інфекції та інших соціально небезпечних інфекцій.	4
6	Біоетичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті. Евтаназія.	4
7	Основи біобезпеки.	4
Всього		29

Консультативна допомога: щотижнево за необхідністю (1-2 год.)

Контрольні заходи до «Безпека життєдіяльності»: самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час проходження студентом on-line курсу. Оцінка «Зараховано» за курс виставляється лише студентам, яким

зараховані усі заняття з курсу та відсоток правильних відповідей за результатами контролю кожної теми складає не менше 60%. Курс вважається не зарахованим, якщо пропущено хоча б одну тему, або відсоток правильних відповідей хоча б за однією темою менше 60%. Студенти, які успішно виконали програму, за результатами курсу отримують сертифікат з навчальної дисципліни. Наявність сертифікату є обов'язковою для допуску до диференційованого заліку. Практикум заповнюється студентом кожного заняття та підписується викладачем після завершення практичного заняття.

Контрольні заходи до «Основи біоетики та біобезпеки»: самостійна робота студентів оцінюється під час проходження студентом on-line курсу «Основи біоетики та біобезпеки». Оцінка «Зараховано» за курс виставляється лише студентам, яким зараховані усі заняття з курсу.

7. Список основної та додаткової літератури

7.1. Основна література

1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова, В.І. Смирнова. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 392 с.
2. Білоконь С. В. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник / С. В. Білоконь — Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. — 155с.
3. Охорона праці в медичній галузі: навч.-метод. посіб. / О.П. Яворовський, М.І. Веремей, В.І. Зенкіна та ін. — К. : ВСВ “Медицина”, 2015. — 208 с.
4. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред О.П. Яворовського. — К.: ВСВ “Медицина”, 2015. — 288 с.
5. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: Навчально-методичний посібник / упор.: О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, Г.А. Шкурко та ін. - Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2012. — 232 с.
6. Лекції.

7.2. Додаткова література

1. Антологія біоетики / за ред. Ю. І. Кундієва. — Львів: БаК, 2013. — 592 с.
2. Bioethics. An Anthology / ed. by H. Kuhze, P. Singer.— Oxford: Blackwell Publ. Ltd, 2015.— 600 р.
3. Безпека життєдіяльності людини: навч.посібник / В.М. Лапін. - К. : «Знання», 2011. - 397 с.
4. Безпека життєдіяльності: навч.посібник/ В.С.Джигирей. — Л.: «Афіша». — 2011. - 356 с.

8. Контроль і оцінка результатів навчання

8.1. Види контролю

- Поточний
- Підсумковий (залік)

8.2. Форми контролю – залік.

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Поточний контроль включає оцінювання початкового рівня знань (усне або письмове експрес-опитування, тестовий контроль з використанням тестових завдань), оцінювання основного етапу практичного заняття (контроль професійних умінь під час виконання практичних та лабораторних робіт, вирішення

типових ситуаційних задач), оцінювання кінцевого рівня знань (вирішення ситуаційних задач III рівня, інтерпретація результатів лабораторних та інших методів обстеження стану довкілля). Рекомендовані до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, усна співбесіда з викладачем та завідувачем кафедри.

Конвертація кількості балів з дисципліни у оцінки за чотирибальною шкалою

Кількість балів	Оцінка
170-200	Відмінно
140-169,99	Добре
122-139,99	Задовільно
Менше 122	Незадовільно

Для оцінювання поточної навчальної діяльності встановлюється єдина шкала, яка визначає фіксовані значення для максимально можливої та мінімально необхідної кількості балів (110 балів, якщо поточні оцінки – «відмінно» та 60 балів, якщо поточні – «задовільно». До 110 максимальних балів можуть додаватись бали за індивідуальну роботу – не більше 10). Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять в модулі. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для запланованої теми.

До складання заліку допускаються студенти, у яких відсутня академічна заборгованість (пропуски лекцій, практичних занять, незадовільні оцінки, не пройдений онлайн курс із СРС). Студенту, який з поважної причини мав пропуски навчальних занять, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при вивченні розділу, становить 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність - 120 балів. Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі теми з дисципліни та складається з середньої арифметичної кількості балів за розділ.

9. Політика навчальної дисципліни

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.